II

(Akti, sprejeti v skladu s Pogodbo ES/Pogodbo Euratom, katerih objava ni obvezna)

ODLOČBE/SKLEPI

KOMISIJA

ODLOČBA KOMISIJE

z dne 20. novembra 2007

o državni pomoči C 36/A/06 (ex NN 38/06) Italije za ThyssenKrupp, Cementir in Nuova Terni Industrie Chimiche

(notificirano pod dokumentarno številko C(2007) 5400)

(Besedilo v italijanskem jeziku je edino verodostojno)

(Besedilo velja za EGP)

(2008/408/ES)

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI JE –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in zlasti prvega pododstavka člena 88(2) Pogodbe,

ob upoštevanju Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru in zlasti člena 62(1)(a) Sporazuma,

po pozivu vsem zainteresiranim strankam, naj predložijo svoje pripombe v skladu z navedenimi členi [1], in ob upoštevanju teh pripomb,

ob upoštevanju naslednjega:

I. **POSTOPEK**

(1) V zadevi, ki je evidentirana pod številko C 13/2006 (ex N 587/05) – Ugodnejše cene električne energije na Sardiniji, je bila Komisija seznanjena s podaljšanjem dveh ukrepov o odobritvi ugodnejših cen električne energije. Podaljšanje je bilo odobreno na podlagi odstavka 11 člena 11 zakonskega odloka (*decreto-legge*) št. 35/2005, ki je bil spremenjen v zakon št. 80 z dne 14. maja 2005 (v nadaljnjem besedilu „zakon št. 80/2005“) in je bilo izvedeno, ne da bi se prej o njem uradno obvestilo Komisijo. Prejemniki ugodnosti so proizvajalec aluminija Alcoa in trije nasledniki podjetja Società Terni: Terni Acciasi Speciali, Nuova Terni Industrie Chimiche in Cementir (v nadaljnjem besedilu „podjetja Terni“).

(2) Z dopisom z dne 23. decembra 2005 je Komisija zaprosila Italijo, naj posreduje informacije. Italija je odgovorila z dopisom z dne 24. februarja 2006. Italija je z dopisoma z dne 2. marca 2006 in 27. aprila 2006 predložila dodatna pojasnila.

(3) Z dopisom z dne 19. julija 2006 je Komisija sporočila Italiji, da bo sprožila postopek v skladu s členom 88(2) Pogodbe ES glede obeh shem in da je zadeva evidentirana pod številko C 36/2006.

(4) Odločitev Komisije, da sproži formalni postopek preiskave, je bila objavljena v *Uradnem listu Evropske unije* [2]. Komisija je pozvala vse zainteresirane stranke, naj predložijo svoje pripombe o ukrepih.

(5) Italija je odgovorila z dopisom z dne 25. oktobra 2006. Z dopisoma z dne 9. novembra 2006 in 7. decembra 2006 je predložila dodatna pojasnila.

(6) Komisija je prejela pripombe zainteresiranih strank, ki jih je posredovala Italiji in ji dala možnost odgovora. Italija je odgovorila z dopisom z dne 22. decembra 2006.

[1] UL C 214, 6.9.2006, str. 5.

[2] Glej opombo 1.

(7) Z dopisom z dne 20. februarja 2007 je Komisija zaprosila Italijo za dodatna pojasnila in Italija jih je predložila z dopisi z dne 16. aprila 2007, 10. maja 2007 in 14. maja 2007.

(8) 18. septembra 2007 je bil spis razdeljen na del A, v katerem so obravnavana tri podjetja, na katera je bila razdeljena družba Società Terni (podjetja Terni), in del B, ki zadeva podjetje Alcoa. V tej odločbi je obravnavano izključno podaljšanje veljavnosti ugodnejših cen za podjetja Terni.

(9) Dopisi, ki zadevajo podjetje Alcoa, v tej odločbi niso navedeni.

II. **PODROBEN OPIS UKREPA**

(10) Odstavek 11 člena 11 zakona št. 80/2005 določa podaljšanje dveh ukrepov odobritve znižanja splošnih cen električne energije. Prejemniki ugodnosti teh dveh ukrepov, ki sta različnega značaja in bosta obravnavana ločeno, so proizvajalec aluminija Alcoa in tri podjetja, na katera je bila razdeljena družba Società Terni.

Prvotni ukrep in njegovo prvo podaljšanje

(11) Z zakonom št. 1643 z dne 6. decembra 1962 (v nadaljnjem besedilu „zakon o nacionalizaciji“) je Italija nacionalizirala svoj elektroenergetski sektor. Zakon je določal prenos tedanjih italijanskih elektrarn na novoustanovljeno državno podjetje ENEL, ki naj bi imelo monopol pri proizvodnji, distribuciji in dobavljanju električne energije.

(12) Med nacionalizacijo je bila družba Società Terni državno podjetje, ki se je ukvarjalo s proizvodnjo jekla, cementa in kemikalij. Država je podjetje učinkovito nadzorovala z večinskim deležem njegovega kapitala, ki je bil v rokah državnega holdinga IRI in državne skupine podjetij Finsider. Družba Società Terni je bila tudi lastnica in upravljavka hidroelektrarne.Večina proizvedene električne energije je bila uporabljena za proizvodne postopke v podjetju.

(13) Z zakonom o nacionalizaciji je bilo določeno, da se podjetij, ki električno energijo proizvajajo predvsem za lastno uporabo (samoproizvajalci), praviloma ne nacionalizira in lahko obdržijo svojo električno infrastrukturo ([3]). Električna infrastruktura družbe Società Terni je bila zaradi svojega strateškega položaja v Italiji nacionalizirana, čeprav je imela družba status samoproizvajalca. Prenos električne infrastrukture na podjetje ENEL je bil določen v četrti alinei odstavka 5 člena 4 zakona o nacionalizaciji.

([3]) Črki (a) in (b) prve alinee odstavka 6 člena 4 zakona št. 1643/62.

(14) S predsedniško uredbo št. 1165/63 je Italija podjetju za prenos njegove električne infrastrukture odobrila nadomestilo. To je pomenilo ugodnejše cene električne energije za obdobje od leta 1963 do leta 1992.

(15) Leta 1964 je bila družba Società Terni razdeljena na tri podjetja: jeklarsko podjetje Terni Acciai Speciali, kemično podjetje Nuova Terni Industrie Chimiche in podjetje za proizvodnjo cementa Cementir. Ta podjetja so bila pozneje privatizirana in so prešla v last podjetij ThyssenKrupp, Norsk Hydro in Caltagirone.

(16) Kot je navedeno v točki (1) te odločbe, bodo podjetja, ki so nasledniki družbe Società Terni, v odločbi skupno imenovana „podjetja Terni“, prvotna družba pa „družba Società Terni“. Cena, ki je najprej veljala za družbo Società Terni in pozneje za podjetja Terni, bo v odločbi imenovana „cena Terni“.

(17) Ugodnejše cene so pod enakimi pogoji še naprej veljale za tri podjetja Terni. Glavni prejemnik ugodnosti (glede količine finančno podprte električne energije v absolutnem smislu in tudi v razmerju do skupne porabe električne energije podjetja) je podjetje ThyssenKrupp.

(18) Obdobje veljavnosti posebnih cen je sovpadalo s splošnim obdobjem veljavnosti koncesij za hidroelektrarne ([4]) v Italiji, ki naj bi se izteklo leta 1992. Družbi Società Terni je bila za njeno hidroelektrarno dana koncesija z izjemnim obdobjem veljavnosti 60 let (običajno se koncesije dajejo za 30 let), ki naj bi se iztekla konec osemdesetih let.

(19) Leta 1991 je Italija z zakonom št. 9 z dne 9. januarja 1991 „Izvedbene določbe za nov nacionalni energetski načrt: institucionalni vidiki, hidroelektrarne in omrežja, ogljikovodiki in geotermalna energija, samoproizvajalci in davčne določbe“ (v nadaljnjem besedilu „zakon št. 9/1991“) veljavne koncesije za hidroelektrarne podaljšala do leta 2001. Na podlagi odstavka 4 člena 20 zakona št. 9/1991 je Italija do leta 2001 podaljšala tudi veljavnost ugodnejših cen za podjetja Terni. V naslednjih šestih letih (od leta 2002 do leta 2007) naj bi se količina finančno podprte električne energije, ki se je dobavljala podjetjem Terni, postopno zmanjšala (dobava naj bi se postopno opustila), tako da podjetja konec leta 2007 ne bi več imela cenovnih ugodnosti.

([4]) Podjetja, ki za proizvodnjo energije uporabljajo javne vode, delujejo na podlagi začasne koncesije (*concessione di derivazione idroelettrica*). Koncesije se dajejo za toliko časa (v Italiji ponavadi za trideset let), da lahko podjetja pokrijejo svoje investicijske stroške. Po izteku veljavnosti koncesij se te ponovno dodelijo na podlagi preglednega izbirnega postopka.

(20) Zakon št. 9/1991 je bil sestavljen iz številnih določb, od katerih so nekatere obravnavale državno pomoč. Zakon št. 9/1991 je Italija predložila Komisiji skupaj z zakonom št. 10/1991 „Izvedbene določbe za nacionalni energetski načrt glede energetske učinkovitosti, prihrankov energije in razvoja obnovljivih virov energije". Komisija je pomoč iz obeh zakonov v skladu s pravili o državni pomoči leta 1991 razglasila za združljivo ([5]).

Struktura cene Terni

(21) Pogoji za ugodnejše cene družbe Società Terni so bili določeni v členih 6, 7 in 8 predsedniške uredbe št. 1165/63 „Prenos infrastrukture, ki se jo uporablja za dejavnosti iz člena 1(1) zakona št. 1643 z dne 6. decembra 1962, ki jih izvaja družba Terni-società per l'Industria e l'Elettricità S.p.A, na podjetje Ente Nazionale per l'Energia Elettrica" (v nadaljnjem besedilu „DPR št. 1165/1963"). V DPR št. 1165/1963 je bilo določeno, da bo podjetje ENEL družbi Società Terni dobavljalo fiksno količino električne energije (1 025 000 MWh na leto), kar je bilo enakovredno porabi električne energije podjetja v letu 1961, in dodatno količino energije (595 000 MWh na leto), kar je ustrezalo pričakovani dodatni porabi električne energije podjetja zaradi vlaganj, ki so se začela, vendar še niso bila dokončana v letu 1962.

(22) Ugodnejša cena je bila izračunana na podlagi primerjave dveh alternativnih metod, pri čemer naj bi se uporabilo tisto, ki je ugodnejša za podjetje.

(a) Alternativa 1 je temeljila na povprečni ceni električne energije, ki so jo proizvodne podružnice družbe Società Terni plačevale elektrarni podjetja (in je ustrezala proizvodnim stroškom hidroelektrarne družbe Terni).

(b) Alternativa 2 je bila povezana z referenčno ceno podjetja ENEL za stranko, ki ima enak status (samoproizvajalec) kot družba Società Terni.

(23) V praksi se je prva metoda uporabljala do leta 2000, ko je bilo treba zaradi sprememb v strukturi cen v Italiji, ki so bile posledica liberalizacije energetskega trga, začeti uporabljati drugo metodo.

(24) Leta 1997 se je začela natančno pregledovati struktura cen in uvedena je bila strukturirana cena, ki je bila sestavljena iz dveh delov: dela A, v katerem so bili fiksni in splošni stroški, ter dela B, ki je izražal variabilne stroške. Od 1. januarja 2000 je bila cena Terni dodeljena s kompenzacijskim elementom (*componente compensativa*), izračunanim kot vsota vseh sestavnih delov cene, ki je družbi Terni kot (navideznemu) samoproizvajalcu ni bilo treba plačevati (celotnega dela B in dela dela A). To se ujema z drugo od alternativnih metod, opisanih v uredbi št. 1165/63.

(25) V spodnji tabeli je prikazano postopno zmanjševanje količine električne energije in moči, ki se je podjetjem Terni dobavljala po ugodnejši ceni, med obdobjem opuščanja dobave (od leta 2002 do leta 2007):

Leto	GWh	MW
2001	1 620	270
2002	1 389	231
2003	1 157	193
2004	926	154
2005	694	116
2006	463	77
2007	231	39

Drugo podaljšanje veljavnosti cen

(26) Na podlagi odstavka 11 člena 11 zakona št. 80/2005 je Italija prekinila opuščanje dobave in do leta 2010 ponovno podaljšala veljavnost dogovora o ceni Terni. Na podlagi odstavka 13 člena 11 zakona je ta ukrep začel veljati 1. januarja 2005. Kmalu zatem je Italija podaljšala veljavnost navadnih koncesij za hidroelektrarne do leta 2020 ([6]).

(27) Drugo podaljšanje veljavnosti cen je ukrep, zaradi katerega je Komisija sprožila formalni postopek preiskave na podlagi člena 88(2) Pogodbe in ki je predmet te odločbe.

(28) Z zakonom št. 80/2005 je bilo določeno, da bodo imela podjetja Terni do leta 2010 glede dobavljenih količin električne energije (926 GWh za tri podjetja Terni) in njene cene (1,32 centa/kWh) enake ugodnosti, kot so jih uživala 31. decembra 2004. Količina dobavljene električne energije je trenutno razdeljena takole: podjetje ThyssenKrupp dobi 86 %, podjetje Nuova Terni Industrie Chimiche 10 % in podjetje Cementir 4 % električne energije.

(29) Z zakonom št. 80/2005, kakor ga razlaga in izvaja italijanski regulativni organ za električno energijo in plin AEEG, je bil uveden tudi mehanizem indeksacije, na podlagi katerega bi se od 1. januarja 2006 ugodnejše cene vsako leto zvišale v skladu z zvišanji cen, ki bi jih ugotovili na evropskih borzah električne energije v Amsterdamu in Frankfurtu, vendar največ za 4 %.

([5]) Državna pomoč NN 52/1991, dopis SG (91) D/15502.

([6]) Odstavek 285 člena 1 zakona št. 266/2005.

Mehanizem financiranja

(30) Ugodnejšo ceno Terni je sprva upravljalo in plačevalo državno podjetje ENEL, ki je imelo monopolni položaj pri proizvodnji, prenosu, uvozu, distribuciji in dobavi električne energije v Italiji.

(31) Leta 2002, ko se je trg z električno energijo postopno liberaliziral in podjetje ENEL ni več imelo monopolnega položaja, se je finančno breme zaradi sistemov ugodnejših cen s podjetja ENEL preneslo na vse uporabnike električne energije ([7]). Kompenzacijske elemente, do katerih so imela pravico podjetja Terni, so založili distributerji električne energije, in tem jih je nato povrnil državni organ Cassa Conguaglio per il Settore Elettrico (Izravnalni sklad za energetski sektor, v nadaljnjem besedilu „sklad Cassa Conguaglio“) na podlagi drugih dajatev, zbranih s sestavnim delom A4 cene električne energije, ki je ena od stroškovnih postavk na računu za električno energijo.

(32) Leta 2004 je AEEG administrativno upravljanje shem posebnih cen v celoti prepustil skladu Cassa Conguaglio. ([8]) Od septembra 2004 podjetja Terni za električno energijo, ki jo kupujejo (na liberaliziranem trgu), plačujejo tržno ceno in od sklada Cassa Conguaglio prejemajo povračilo v višini razlike med plačano ceno in ugodnejšo ceno, do katere so upravičena (kompenzacijski sestavni del), od razlike pa se odštejejo stroški prevoza, merjenja in prodaje. Stroške z drugimi dajatvami iz odstavka (31) zgoraj plačujejo uporabniki električne energije v Italiji.

Garancija, ki jo je določil AEEG

(33) Ko je Komisija sprožila formalni postopek preiskave, je AEEG z odločbo (*delibera*) št. 190/06 plačila na podlagi zakona št. 80/2005 pogojil z določbo, da morajo podjetja Terni predložiti garancijo za kritje tveganja vračila pomoči.

(34) V isti odločbi je AEEG kot alternativo predvidel možnost predplačila zneskov pomoči v letu 2006, ki bi zapadli v plačilo do izteka veljavnosti predhodnega dogovora (leta 2007) na podlagi zakona št. 9/1991. Za te zneske AEEG ni zahteval garancije. To možnost so podjetja Terni izkoristila in jo je AEEG izvedel.

([7]) *Delibera* AEEG št. 228/01.
([8]) *Delibera* AEEG št. 148/04.

(35) Razen predplačil iz odstavka (34) zgoraj so podjetja za vsa druga plačila, ki so jih prejela od sklada Cassa Conguaglio na podlagi zakona št. 80/2005, predložila garancijo.

III. **ODLOČITEV O SPROŽITVI POSTOPKA NA PODLAGI ČLENA 88(2) POGODBE ES**

(36) Za odločitev Komisije o sprožitvi formalnega postopka preiskave so bili odločilni razlogi, ki so opisani v točkah od (37) do (41).

(37) Komisija dvomi, da bi ceno lahko obravnavali kot kompenzacijski ukrep, saj je bila družba Società Terni med nacionalizacijo podjetje v državni lasti. Glede na to, da država ne more razlastiti samo sebe, Komisija dvomi, da bi si prenos infrastrukture družbe Società Terni na podjetje ENEL lahko razlagali kot razlastitev, zaradi katere bi bila družba Società Terni upravičena do nadomestila, in domneva, da bi se tak prenos dejansko lahko štel samo za prestrukturiranje državne infrastrukture.

(38) Komisija je zavzela stališče, da bi še vedno dvomila o sorazmernosti tega nadomestila glede na finančno škodo, ki jo je utrpela družba Società Terni, tudi če bi ukrepu priznala značaj nadomestila. Komisija še zlasti dvomi, da je nadomestilo po 44 letih še vedno upravičeno.

(39) Komisija je poudarila, da se zdi, da se je narava cene spremenila, ko je podjetje ENEL prenehalo upravljati shemo in nositi njeno finančno breme.

(40) Komisija se je pri svoji odločitvi o sprožitvi postopka oprla tudi na Odločbo ESPJ št. 83/396: Odločbo Komisije z dne 29. junija 1983 o pomoči, ki jo italijanska vlada namerava odobriti nekaterim proizvajalcem jekla, ([9]) ki je preprečila, da bi se takšna pomoč odobrila družbi Società Terni, in na sodbo Sodišča Evropskih skupnosti v Zadevi C 99/92, ([10]) v kateri je Sodišče prej omenjeno odločbo ESPJ potrdilo kot dokaz, da je bilo za ceno Terni že prej ugotovljeno, da pomeni državno pomoč.

([9]) UL L 227, 19.8.1983, str. 24.
([10]) Sodba SES v Zadevi Terni *SpA in Italsider proti Cassa Conguaglio per il settore elettrico*, predlog za sprejetje predhodne odločbe, Zadeva C-99/92, [1994] Recueil, str. I-00541.

(41) V odločitvi o sprožitvi postopka je Komisija poudarila tudi, da podjetje ThyssenKrupp še ni vrnilo državne pomoči, ki mu jo je odobrila Italija in je bila razglašena za nezdružljivo, ([11]) in zato v skladu s sodno prakso Deggendorf ([12]) ne more prejemati dodatne državne pomoči.

IV. **PRIPOMBE ZAINTERESIRANIH STRANK**

Pripombe podjetij Terni

(42) Večina pripomb, ki so jih podjetja Terni predložila o delovanju družbe Società Terni kot javni ustanovi za izvajanje gospodarskih storitev (*ente pubblico economico*), naravi poslovanja, ki je povzročilo prenos infrastrukture podjetja, kompenzacijskem značaju cene, razlagi odločbe ESPJ in sodbe SES ter o vlogi, ki jo je imel sklad Cassa Conguaglio, večinoma ustreza pripombam Italije, ki so povzete v točkah od (52) do (69). Zato se v točkah od (43) do (51) te odločbe poroča samo o bistvenih in dodatnih pripombah, ki so jih predložila podjetja Terni.

Značaj nadomestila

(43) V skladu s pripombami podjetij Terni je cena zakonito nadomestilo, do katerega je bila družba Società Terni upravičena po razlastitvi svoje infrastrukture, in ga zato ni mogoče označiti za državno pomoč.

Ustreznost nadomestila

(44) Glede ustreznosti nadomestila podjetja Terni v svojih pripombah povzemajo zgodovino cene in poudarjajo, da je bila veljavnost cene Terni po letu 1991 vedno podaljšana hkrati s splošnim podaljšanjem koncesij za hidroelektrarne drugim proizvajalcem in je bila tako skladna z načelom, da ne sme biti razlikovanja med podjetji Terni in drugimi samoproizvajalci, ki niso bili razlaščeni in so zato lahko še naprej proizvajali in uporabljali električno energijo po zelo nizki ceni.

(45) Podjetja Terni poudarjajo tudi, da denarni zneski, ki so jih prejela zaradi nižje cene električne energije, niso nikoli presegli razlike med stroški kupovanja energije na trgu in stroški lastne proizvodnje električne energije.

Vpliv na trgovino

(46) Podjetja Terni trdijo, da ukrep iz spodaj povzetih razlogov nima vpliva na trgovino med državami članicami.

(a) Podjetje Cementir: V svoji tovarni v mestu Spoleto (v tovarni, ki je prejemnica ugodnosti cene) podjetje Cementir izdeluje in trži v glavnem cement, ki se uporablja v gradbeni industriji. Cement je težko nadomestiti z drugimi izdelki. Ker prevoz cementa ni gospodaren, je geografski trg za cement regionalen ali večregionalen. Uvoz cementa v Italijo je zanemarljiv, saj pokrije le 5 % vsega povpraševanja po cementu v Italiji, podjetje Cementir pa ves cement, ki ga izdela v svoji tovarni v Spoletu, trži v osrednji Italiji.

(b) Podjetje Nuova Terni Industrie Chimiche: Tovarna, ki je prejemnica ugodnosti cene, proizvaja amoniak in dušikovo kislino. Amoniak se lahko gospodarno prevaža samo po morju in pod pogojem, da imajo pristanišča primerno opremo za njegovo skladiščenje. V osrednji Italiji ni takih skladiščnih obratov. Enako velja za dušikovo kislino. Zato podjetja Terni trdijo, da je geografski trg v najboljšem primeru nacionalen. Domača proizvodnja v celoti izpolnjuje nacionalne potrebe in trgovinskih tokov ni.

(c) Podjetje ThyssenKrupp: Podjetja Terni trdijo, da je trg za distribucijo (ne za proizvodnjo ali prodajo) izdelkov iz jekla nacionalen. Zlasti tovarna podjetja ThyssenKrupp, ki je prejemnica ugodnosti cene Terni, samo 6 % svoje proizvodnje trži v Evropski uniji.

Upravičena pričakovanja

(47) Podjetja Terni imajo upravičena pričakovanja iz dveh razlogov.

(a) Prvič, italijanski organi oblasti so v dopisu AEEG izrecno potrdili, da ima cena značaj nadomestila in da o podaljšanju veljavne sheme cen v skladu s pravili o državni pomoči ni treba prej uradno obvestiti Komisije ([13]).

(b) Drugič, Komisija ni dvomila o ukrepu, niti ko je bil prvič podaljšan z zakonom št. 9/1991 (kar je odobrila v Zadevi NN 52/1991) niti ko so bile v drugem postopku državne pomoči (C13/06) predložene informacije o drugem podaljšanju.

([11]) Odločba Komisije SEC/1999/687 z dne 11. maja 1999 v Zadevi C-49/98, Ukrepi za zaposlovanje, člena 15 in 26 zakona št. 196/97, UL L 42, 15.2.2000, str. 1–18.

([12]) Sodba SES v Zadevi Deggendorf proti Komisiji, Zadeva C-355/95, [1997] Recueil, str. I-02549.

([13]) Obvestilo Ministrstva za proizvodne dejavnosti, naslovljeno na AEEG, z dne 16.12.2005.

Odobritev drugega podaljšanja v skladu s pravili o državni pomoči

(48) Poleg tega podjetja Terni v zvezi s tem trdijo, da so italijanski organi oblasti, ko so Komisijo uradno obvestili o odstavku 12 člena 11 zakona št. 80/2005 (o vzpostavitvi ugodnejših cen za nekatera energetsko intenzivna podjetja na Sardiniji, Zadeva št. C 13/06), predložili tudi informacije in pojasnila o ceni Terni, tako da se uradno obvestilo v smislu odstavka 5 člena 4 Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 93 Pogodbe ES lahko šteje za popolno ([14]). Komisija v dveh mesecih ni sprejela odločitve, in zato se mora za ceno – tudi če bi jo bilo treba obravnavati kot državno pomoč, *quod non* – šteti, da je bila odobrena na podlagi odstavka 5 člena 4 Uredbe (ES) št. 659/1999 ([15]).

(49) Podjetja Terni poudarjajo, da njihovo dobro vero dokazuje dejstvo, da podjetje ThyssenKrupp zagotovo ne bi veliko vlagalo v območje Terni, če bi o združljivosti cene obstajali dvomi.

Prejeti zneski

(50) Podjetja Terni opozarjajo, da bi bila, če ne bi bilo zakona št. 80/2005, do ugodnejših cen do 31. decembra 2007 upravičena na podlagi odstavka 4 člena 20 zakona št. 9/1991 (ki ga je odobrila Komisija). AEEG je pooblastil sklad Cassa Conguaglio, naj leta 2006 (kot predplačilo) izplača samo zneske, ki bi zapadli v plačilo leta 2007 ([16]). Zato se morajo zneski, ki so bili prejeti do 31. decembra 2006, šteti za odobrene. Kot pravijo podjetja, se določbe zakonskega odloka št. 80/2005 dejansko niso uporabljale za te zneske.

Sodna praksa Deggendorf

(51) Glede na sodno prakso Deggendorf je podjetje ThyssenKrupp na podlagi dogovora o znesku, ki ga je treba vrniti, načeloma pripravljeno vrniti pomoč.

V. **PRIPOMBE ITALIJE**

Razlastitev infrastrukture družbe Terni in njena pravica do nadomestila

(52) Italija trdi, da je bila nacionalizacija električne infrastrukture družbe Terni glede na splošno pravilo iz zakona o nacionalizaciji, v skladu s katerim se samoproizvajalci ne razlaščajo, izjema. Zakon o nacionalizaciji iz leta 1962 je bil sprejet na podlagi člena 43 italijanske ustave, v skladu s katerim se nekatera podjetja, ki opravljajo storitve temeljnega pomena za javno korist, ali podjetja v energetskem sektorju z razlastitvijo lahko prenesejo na državo, če se jim izplača nadomestilo.

(53) Glede dvomov Komisije o možnosti razlastitve infrastrukture, ki je v lasti državnega podjetja, Italija trdi, da niti člen 42 niti člen 43 ustave pojma razlastitve ne omejujeta na zasebno lastnino. Kot pravi Italija, je bila razlastitev električne panoge družbe Società Terni predpisana z zakonom, saj je družbo Terni nadzirala javna ustanova za izvajanje gospodarskih storitev (*ente pubblico economico*), ki je v nasprotju z navadno javno ustanovo (*ente pubblico*) morala poslovati po tržnih načelih. V zakonu o nacionalizaciji ni bilo predvideno nadomestilo za podjetja, ki jih upravljajo javni subjekti v ožjem smislu, kar pa zaradi drugačnega statusa družbe Terni in njenega načina poslovanja ni veljalo za to družbo.

(54) Glede lastniške strukture družbe Terni Italija poudarja, da je bila družba Terni delniška družba, v kateri je imela država večinski delež, vendar pa so bili lastniki kapitala tudi številni zasebni vlagatelji. Italija je predložila dokumentacijo, iz katere je razvidno, da je bil kapital družbe Terni delno tudi v rokah zasebnikov in da je podjetje kotiralo na borzi.

(55) Če bi družbi Terni odvzela enako pravico do ustreznega nadomestila, kot bi jo imelo zasebno podjetje, bi s tem, kot pravi Italija, kršila načelo nevtralnosti lastništva, ki ga vsebuje člen 295 Pogodbe ES.

(56) Italija navaja številne odločitve pritožbenega sodišča Corte di Cassazione in državnega sveta Consiglio di Stato, pri čemer sta oba organa potrdila, da je bil namen cene Terni podjetje obravnavati enako kot samoproizvajalce, ki električno energijo proizvajajo iz obnovljivih virov energije, in zato cene ni bilo mogoče zviševati z dodatki, ki ne bi veljali za samoproizvajalce.

(57) V zvezi z drugimi proizvajalci električne energije, ki so bili tudi razlaščeni, Italija poudarja, da so bili razen družbe Terni vsi razlaščeni proizvajalci podjetja, ki so se ukvarjala izključno ali predvsem s proizvodnjo, uvozom ali dobavo električne energije. Praviloma je nadomestilo, ki ga je plačala država, izražalo tržno vrednost infrastrukture, ki je bila na podlagi vrste podjetja izračunana na različne načine. Neto knjigovodska vrednost infrastrukture je bila vzeta kot referenčna vrednost, ki se je popravila na podlagi drugih dejavnikov, ki jih Italija ni podrobno opisala. Po pripombah Italije je mogoče sklepati, da je na izračun nadomestila za proizvajalce hidroelektrične energije vplivalo preostalo obdobje veljavnosti koncesije.

([14]) UL L 83, 27.3.1999, str. 1.
([15]) Glej opombo 14.
([16]) Delibera AEEG št. 190/2006.

Cena Terni kot nepomoč in njena odobritev v skladu s pravili o državni pomoči

(58) Italija trdi, da niti prvotni dogovor o ceni, na podlagi katerega je družba Terni zaradi razlastitve svoje infrastrukture prejemala zakonito nadomestilo, niti nadaljnja podaljšanja tega dogovora ne pomenijo državne pomoči. Italija svojo trditev utemeljuje z navajanjem številnih odločitev Sodišča Evropskih skupnosti, ki se nanašajo na nekatere oblike nadomestil za podjetja, ki niso pomoč, ([17]) predvsem nadomestil za škodo in opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena.

(59) Glede odobritve cene Terni z državno pomočjo Italija poudarja, da je bil zakon št. 9/1991 o prvem podaljšanju veljavnosti cene pravilno priglašen Komisiji, ta pa ga je odobrila. Poznejša podaljšanja veljavnosti cene, ki so sovpadala s podaljšanji hidroelektričnih koncesij proizvajalcem hidroelektrične energije, so temeljila na enaki logiki, ki je Komisija nikoli ni izpodbijala. Zato je treba ceno Terni, kot pravi Italija, šteti za dejanski ukrep, ki ni pomoč.

(60) Italija poudarja, da je vedno ravnala v dobri veri. O spornem podaljšanju dogovora o ceni za družbo Terni na podlagi člena 88(3) ni uradno obvestila Komisije, saj po njenem mnenju ni pomenilo državne pomoči. Vendar pa Italija opozarja, da je Komisijo obvestila o tem ukrepu (s poročilom iz novembra 2005 in z dopisom iz februarja 2006).

(61) Glede političnih razlogov za drugo podaljšanje Italija trdi, da je cena potrebna za vzpostavitev enakih pogojev delovanja za energetsko intenzivna podjetja v Italiji in njihove konkurente v EU ([18]), ki tudi uživajo ugodnosti nižjih cen električne energije (na podlagi cen ali pogodb), dokler tekoči infrastrukturni projekti za proizvodnjo in prevoz električne industrije ne bodo končani. Če bi ceno ukinili, bi zadevna podjetja svojo proizvodnjo preselila v države zunaj EU. To bi neizogibno povzročilo industrijsko krizo in veliko izgubo delovnih mest na prizadetih območjih. Zato je na podaljšanje veljavnosti cene, kot pravi Italija, treba gledati kot na prehodno rešitev. Italija navaja sklepe Skupine na visoki ravni za konkurenčnost, energijo in okolje ([19]), da bi bila dolgoročna rešitev izboljšanje medsebojnega povezovanja in infrastrukture, srednjeročna rešitev pa dolgoročne pogodbe o dobavljanju ter partnerstvo med odjemalci in dobavitelji/proizvajalci električne energije.

Odsotnost čezmernega nadomestila

(62) Glede odsotnosti čezmernega nadomestila je Italija predložila naslednje pripombe: Če bi družba Terni obdržala svojo električno infrastrukturo, bi del svoje energije lahko prodala tretjim osebam in tako imela dodatni dobiček. Škoda, ki jo je utrpela družba Terni, je zaradi visoke rasti cen električne energije v preteklosti še večja. Proces liberalizacije energetskih trgov, ki še vedno ni končan, še ni prinesel rezultatov v smislu konkurenčnih cen električne energije, zato je treba družbi Terni še vedno izplačevati nadomestilo. Podjetja Terni električno energijo trenutno plačujejo po ceni (med 40 in 72 EUR/MWh), ki večinoma ustreza cenam, po katerih električno energijo plačujejo podjetja v EU z enako porabo. Če bi družba Terni obdržala svojo infrastrukturo, bi za MWh samoproizvedene električne energije plačevala med 5 in 7 EUR. Zato Italija ugotavlja, da cena ne vsebuje čezmernega nadomestila.

(63) Italija je predložila „študijo“, ki jo je v imenu podjetij Terni opravilo zasebno svetovalno podjetje Energy Advisor S.r.l. Cilj študije, ki bi jo morda raje imenovali kar preprost „izračun“, saj je sestavljena iz ene tabele in nekaj strani metodoloških pojasnil, je oceniti vrednost električne infrastrukture in jo primerjati s skupno cenovno ugodnostjo, ki jo uživa družba Terni. Študija temelji na knjigovodski vrednosti električne infrastrukture, ki je v skladu z inflacijo aktualizirana na vrednost v letu 2006. Na podlagi te vrednosti je v študiji izračunana neto cenovna ugodnost za družbo Terni. Za obdobje od leta 1963 do leta 1999 je v študiji upoštevana razlika med letnimi stroški električne energije primerljivega odjemalca (alternativa 2) in dejanskimi letnimi stroški, ki so družbi Terni ostali na podlagi „lastnih proizvodnih stroškov“ (alternativa 1). Za namen tega izračuna je primerljivi odjemalec samoproizvajalec električne energije (ki mu med drugim ni treba plačevati dodatka za proizvodnjo toplote). Za obdobje od leta 2000 do leta 2006 je cenovna ugodnost izračunana kot razlika med letnimi stroški, ki bi družbi Terni ostali, če bi bila cena izračunana na podlagi njenih proizvodnih stroškov (alternativa 1, ki po reformi cene ni več mogoča), in dejanskimi stroški, ki so ostali družbi Terni na podlagi metode „primerljivega odjemalca“ (alternativa 2). Rezultati študije so navedeni spodaj:

(a) aktualizirana vrednost (2006) infrastrukture družbe Terni: 1 687 745 045,19 EUR

([17]) Predvsem naslednje sodbe: A.D.B.H.U., Zadeva C-240/83 z dne 7.2.1985, Recueil (1985), str. 00531, Asteris, združene zadeve 106-120/87 z dne 27.9.1988, Recueil (1988), str. 05515, Altmark, Zadeva C-280/00 z dne 24.7.2003, (Recueil 2003), str. I-07747; Ferring, Zadeva C-53/00 z dne 22.11.2001, Recueil (2001), str. I-09067.

([18]) Predvsem v Franciji, Nemčiji, Španiji, Grčiji in na Finskem. Italija je predložila opis shem, ki v korist energetsko intenzivnih panog domnevno potekajo v teh državah.

([19]) Prvo poročilo Skupine strokovnjakov na visoki ravni „*Contributing to an integrated approach on competitiveness, energy and the environment policies – functioning of the energy market, access to energy, energy efficiency and the EU Emission Trading Scheme*“ [Prispevek k celostnemu pristopu k politikam o konkurenčnosti, energiji in okolju – delovanje energetskega trga, dostop do energije, učinkovitost energije in shema o trgovanju z emisijami EU] z dne 2. junija 2006.

(b) Cenovna ugodnost (prav tako aktualizirana na vrednost v letu 2006): 1 400 895 446,90 EUR

(64) Študija zato vztraja pri tem, da družbi Terni za njeno izgubo ni bilo plačano čezmerno nadomestilo. Tudi vnaprejšnji izračun cenovne ugodnosti za družbo Terni za obdobje do leta 2010 bi pokazal, da izplačano nadomestilo ne bi bilo čezmerno.

Nepomembnost odločbe ESPJ in sodbe SES o družbi Terni

(65) V zvezi z Odločbo ESPJ 83/396 in sodbo SES v Zadevi C-99/92 je Italija predložila naslednja stvarna pojasnila: Odločba ESPJ ne zadeva niti podjetja Cementir niti podjetja Nuova Terni, ki nikoli nista bili dejavni v jeklarskem sektorju. Odločba ESPJ zadeva združljivost državne pomoči, ki je bila s povračilom sestavnega dela cene, namreč toplotnega dodatka (*sovrapprezzo termico*), odobrena tovarni, ki je del jeklarske panoge družbe Terni, a ima sedež v mestu Lovere v deželi Lombardija in ne na območju Terni. To pomoč je mogoče odobriti samo zasebnim proizvajalcem jekla. Na podlagi odločbe ESPJ tovarna v mestu Lovere ne bi mogla biti prejemnica pomoči, saj je bila družba Terni v državni lasti. Sodišče Evropskih skupnosti je v predhodnem odločanju obravnavalo mogočo diskriminacijo med zasebnimi in državnimi proizvajalci. Sodišče je potrdilo odločbo ESPJ, ko je ugotovilo, da predvidevanje različnih ukrepov pomoči za zasebne in državne proizvajalce ni diskriminacijsko obravnavanje.

(66) Zato skupina Terni trdi, da odločba ESPJ in sodba Sodišča nista pomembni za zadevni primer, saj se nanašata na dodatek, ki ga je plačala tovarna v mestu Lovere, in ne na posebno globalno ceno, ki je bila odobrena trem tovarnam na območju Terni.

Nova vlaganja, ki jih podjetje ThyssenKrupp načrtuje na območju Terni

(67) Italija poudarja tudi, da je sporno podaljšanje veljavnosti cene, ki je določeno v odstavku 11 člena 11 zakona št. 80/2005, povezano z obsežnim programom vlaganj, ki ga podjetje ThyssenKrupp izvaja na industrijskem območju Terni-Narni. V skladu s tem akcijskim načrtom bodo na območju vzpostavljene nove proizvodne zmogljivosti. Cena je zato mišljena kot začasna rešitev, dokler ne bodo vzpostavljene te proizvodne zmogljivosti, in njena ukinitev bi ogrozila sedanja vlaganja.

Vloga sklada Cassa Conguaglio in vključitev državnih sredstev

(68) V zvezi z značajem in vlogo sklada Cassa Conguaglio Italija trdi, da je sklad zgolj tehnični posrednik, njegova vloga pa je omejena na zbiranje in preusmerjanje denarnih tokov. Sklad Cassa Conguaglio pri določanju cene nima manevrskega prostora in ne nadzira sredstev. Zato kot pravi Italija, (a) sredstva, ki jih upravlja Cassa Conguaglio, niso državna sredstva v smislu sodne prakse Sodišča Evropskih skupnosti ([20]) in (b) spremembe, ki so se zaradi posredovanja sklada Cassa Conguaglio leta 2004 zgodile pri upravljanju posebnih cen, ne vplivajo na kompenzacijski značaj cene.

Sodna praksa Deggendorf

(69) V zvezi s sodno prakso Deggendorf je Italija obvestila Komisijo, da izvaja nerešeni nalog za povračilo, ki ga je dala podjetju ThyssenKrupp, in da je podjetje na blokiran račun dalo na stran 865 538 EUR za končno vračilo na podlagi dogovora, ki bo sklenjen o znesku.

VI. OCENA UKREPA V SKLADU S SMERNICAMI

(70) Nadomestilo, ki ga država za razlastitev infrastrukture odobri podjetjem, se običajno ne šteje za državno pomoč. Pri oceni tega ukrepa je treba zato najprej ugotoviti, ali je prenos hidroelektrične infrastrukture družbe Società Terni na podjetje ENEL sploh povzročil obveznost izplačila nadomestila ali pa ga je treba razlagati le kot reorganizacijo javne lastnine. Če je odgovor na to vprašanje, da je bilo nadomestilo upravičeno, mora Komisija nato odločiti, do kdaj in/ali do katere višine se ugodnejša cena Terni lahko šteje za sorazmeren kompenzacijski ukrep.

Ugotavljanje izpolnjevanja pogojev za razlastitev in upravičenost do nadomestila

(71) Leta 1962, ko se je hidroelektrična infrastruktura družbe Società Terni prenesla na podjetje ENEL, je bila družba Società Terni podjetje v državni lasti, ki ga je nadzirala javna ustanova za izvajanje gospodarskih storitev. Kot pravijo italijanski organi, je bilo taka podjetja treba upravljati v skladu s tržnimi načeli. Država je bila večinski delničar družbe Società Terni, vendar pa je bil del kapitala tudi v rokah zasebnih vlagateljev in podjetje je kotiralo na borzi. Z zakonom o nacionalizaciji ni bilo predvideno nadomestilo za javne ustanove v ožjem smislu, vendar pa je bilo predvideno za javne ustanove, ki izvajajo gospodarske storitve, kot je družba Società Terni. To izraža različna načela, ki določajo delovanje takih podjetij. Poleg tega so bili tudi drugi „čisti“ proizvajalci električne energije razlaščeni v istem obdobju in so prav tako prejeli nadomestilo (čeprav na podlagi drugačnih kriterijev).

([20]) Sodba SES v Zadevi Pearle in drugi, Zadeva C-345/02, [2004] Recueil I-7139, in Preussen-Elektra, Zadeva C-379/98, [2001] Recueil I-02099.

(72) Komisija ugotavlja, da bi prenos infrastrukture družbe Società Terni, ne da bi se ji za to izplačalo nadomestilo, škodil njenim interesom in še zlasti interesom njenih zasebnih delničarjev. V skladu z načelom enakega obravnavanja zasebnih in državnih podjetij in tudi glede na potrebno zaščito ustavnih pravic zasebnih delničarjev družbe Società Terni, da prejmejo nadomestilo, je po mnenju Komisije odločitev Italije, da bo družbo Terni obravnavala enako kot zasebno podjetje v enakem položaju in ji izplačala nadomestilo za prenos njene infrastrukture, lahko šteje za upravičeno.

Kompenzacijski značaj cene

Prvotni dogovor o nadomestilu

(73) Leta 1962 se je Italija odločila, da družbi Società Terni ne bo izplačala nadomestila v fiksnem znesku na podlagi tržne vrednosti razlaščene infrastrukture (kar je storila pri „čistih“ proizvajalcih električne energije). Namesto tega se je odločila za nadomestilo z zagotavljanjem fiksne količine električne energije po ceni, ki bi jo podjetje plačevalo, če bi obdržalo svojo električno infrastrukturo. Pripomniti je treba, da je bila ta metoda gospodarsko smiselna: obravnavanje družbe Società Terni kot „navideznega samoproizvajalca“ električne energije je preprečilo tveganje dodatne škode, ki bi lahko nastala družbi Terni v naslednjih letih, na primer v primeru zvišanja cen električne energije.

(74) Komisija se lahko strinja z načelom te metode. Vendar pa nadomestila za razlastitev ni mogoče določiti na podlagi odprtega dogovora, ampak ga je treba jasno in na predvidljiv način določiti ob razlastitvi in razlaščenemu podjetju dati možnost, da ugovarja predlaganemu znesku. Ko je dogovor o nadomestilu sklenjen, ga pozneje ni več mogoče ponovno začenjati.

(75) V zadevnem primeru je bil skupni znesek nadomestila odvisen od obdobja veljavnosti cene. V prvotnem kompenzacijskem paketu, ki so ga italijanski organi oblasti ponudili družbi, je bilo predvideno, da bi bila cena veljavna trideset let, torej do leta 1992. Če bi se družbi Società Terni ta mehanizem zdel neprimeren ([21]), bi mu v skladu z zakonom o nacionalizaciji lahko ugovarjala, vendar se za to ni odločila.

(76) Komisija je ocenjevala, ali bi se prvotni dogovor o nadomestilu glede na svoj mehanizem in obdobje veljavnosti lahko štel za ustreznega.

([21]) Mehanizem, na podlagi katerega je mogoče ugovarjati znesku nadomestila, je bil določen v odstavku 5 člena 5 zakona o nacionalizaciji.

(77) V Italiji je za obratovanje hidroelektrarne potrebna koncesija, ki jo država da za toliko časa, da lahko podjetje odplača naložbo. Ob izteku veljavnosti koncesije podjetje načeloma izgubi pravico do uporabe svoje infrastrukture. Če upoštevamo metode za nadomestilo za družbo Terni, je bilo gospodarsko smiselno, da obdobje, v katerem se družbi električna energija zagotavlja po proizvodni ceni, ne sme biti daljše od preostalega obdobja veljavnosti koncesije družbe. In res se zdi, da je bil to razlog za prvotno določbo italijanskega zakona, ki je veljavnost ugodnejše cene omejevala do leta 1992. Čeprav bi družbi Terni koncesija potekla že nekaj let prej, so italijanski organi oblasti potek veljavnosti cene Terni verjetno nameravali prilagoditi splošnemu poteku veljavnosti hidroelektričnih koncesij v Italiji leta 1992. Poleg tega je država družbi Società Terni odobrila še posebno dolgo koncesijo (za 60 let namesto za 30), in je imela družba zato ob razlastitvi na voljo že trideset let za odplačevanje svoje naložbe.

(78) Komisija torej meni, da je bil prvotni kompenzacijski paket ustrezen in nikakor ni oškodoval podjetja.

(79) Odločilno vprašanje pri tej zadevi je, ali je ponavljajoča podaljšanja veljavnosti tega dogovora o ceni še mogoče šteti za sestavni del nadomestila. Komisija meni, da ne. Kadar država razlasti podjetje, vnaprej določi absolutni znesek nadomestila, ali kot v zadevnem primeru, določi kompenzacijski mehanizem. Vsakršno naknadno popravljanje zneskov ali mehanizma neizogibno spremeni značaj ukrepa, in ta se ne more več šteti za nadomestilo, saj ne temelji na prvotnem dogovoru. Če bi dopustili, da se tak ukrep še vedno šteje za nadomestilo, bi s tem to vrsto ukrepov izključili s področja uporabe nadzora državnih pomoči.

(80) Kljub temu pa država članica lahko uradno obvesti Komisijo, da namerava razlaščenemu podjetju odobriti dodatne ugodnosti. Komisija ob upoštevanju pravil o državni pomoči in posebnih okoliščin, na katere se v obvestilu sklicuje država članica, preuči ustreznost takega uradnega obvestila.

„Študija“

(81) Namen študije iz odstavka (63) je pokazati, da nadomestilo, ki so ga družba Società Terni in podjetja, ki so jo nasledila, prejemala v preteklosti, ni v celoti pokrilo tržne vrednosti razlaščene infrastrukture, in zato ni bilo čezmernega nadomestila in prejemnice ugodnosti *de facto* nikoli niso imele prednosti.

(82) Uvodoma bi Komisija rada poudarila, da je analizo ustreznosti dogovora o nadomestilu mogoče izvesti samo *ex ante*, torej ob razlastitvi. V zvezi s tem je treba omeniti, da je bil namen mehanizma, ki so ga izbrali italijanski organi oblasti, družbi Società Terni zagotoviti enak položaj, kot bi ga imela, če njena elektrarna ne bi bila razlaščena, tako da ji je bil med veljavnostjo koncesije odobren dostop do električne energije po lastni ceni. Zato je utemeljitev, da so v skladu s tem dogovorom podjetja Terni morda dobila manj, kot je bila njihova zakonska pravica, težko razumljiva. Poleg tega Komisija vztraja pri tem, da bi bili rezultati študije, tudi če bi bili utemeljeni (kar niso, kot je opisano v točkah od (87) do (91)), nebistveni pri ugotavljanju, ali so bile prejemnice ugodnosti zaradi cene v prednostnem položaju.

(83) Treba je opozoriti, da bi ob razlastitvi Italija družbi Terni nadomestilo lahko izplačala s fiksnim denarnim zneskom na podlagi vrednosti razlaščene infrastrukture. Vendar pa se je Italija odločila za drugačno metodo, po kateri je družbo Società Terni obravnavala kot navideznega samoproizvajalca. Ta metoda je bila gospodarsko zelo smiselna, in zato je morebitni prednostni položaj družbe treba ocenjevati v tem referenčnem okviru. Na podlagi tega pristopa moramo ugotoviti, da do izteka veljavnosti prvotnega dogovora o kompenzacijski ceni (in samo do takrat) prejemnice ugodnosti niso bile v prednostnem položaju. Ta sklep zaradi uporabe alternativnih izračunov prejemkov in izgub, zlasti kadar so bili ti opravljeni naknadno, ni vprašljiv.

(84) Če bi pri izračunih za nazaj (*ex-post*) uporabili drugačno metodo, bi dobili sporne ali celo nelogične rezultate, kar bomo ponazorili z naslednjim primerom. Recimo, da bi zaradi izjemne rasti cen električne energije denarni zneski, ki bi jih prejele prejemnice ugodnosti, v prvih desetih letih dogovora o ceni že presegli tržno vrednost elektrarne Terni in bi morali na podlagi metodologije, ki je bila uporabljena za študijo, skleniti, da so prejemnice ugodnosti prejele čezmerno nadomestilo, čeprav je razlastitveni paket predvidel 30-letno veljavnost cene. To bi bil očitno napačen sklep, saj ne bi upošteval razmerja iz prvotnega dogovora. Enako bi morali skleniti, če bi sklepali po nasprotnem razlogovanju, pri domnevi, da dejanski zneski, ki so jih prejele prejemnice ugodnosti, niso pokrili vrednosti infrastrukture.

(85) Poleg tega se pri razlastitvah prejemkov in izgub nikoli ne računa za nazaj. Dolgoročnega poslovnega izida razlaščenega podjetja, ki ga ob razlastitvi ni mogoče napovedati, desetletja pozneje ne moremo popravljati, zato da bi upravičili nadaljnje izplačevanje obrokov nadomestila.

(86) Zato Komisiji študije ni treba upoštevati, saj ni pomembna.

(87) Kljub temu pa je Komisija preučila podatke in rezultate študije. Njena analiza je pokazala, da je študija opravljena na podlagi napačne metodologije. Kot je prikazano spodaj, je v študiji sistematično podcenjena cenovna ugodnost za podjetja Terni in najverjetneje precenjena vrednost razlaščene infrastrukture.

(88) Pri izračunu cenovne ugodnosti za obdobje od leta 1963 do leta 1999 je v študiji primerjana cena, ki jo je plačevala družba Terni (alternativa 1 – stroški samoproizvodnje električne energije), z običajno ceno, ki jo je plačeval *primerljivi* odjemalec, tj. samoproizvajalec, ki je bil oproščen plačila nekaterih sestavnih delov cene (alternativa 2). Ugodnost je torej izračunana kot *razlika med dvema alternativnima načinoma ugodnejšega obravnavanja, ki sta predvidena kot nadomestilo za družbo Terni*. Komisija ugotavlja, da bi bilo za izračun cenovne ugodnosti dejansko ceno družbe Terni treba primerjati z običajno ceno, ki jo je plačeval *nesamoproizvajalec* z enakim profilom porabe, kot ga ima družba Terni. Tako je v študiji podcenjena cenovna ugodnost družbe Terni.

(89) Za obdobje od leta 2000 do leta 2006 študija ugodnost spet računa kot razliko med dvema načinoma ugodnejšega obravnavanja, le da upošteva dejansko ceno, ki jo je plačevala družba Terni, iz alternative 2 (in ne več iz alternative 1, ki po reformi cene ni bila več mogoča). Po uporabi te metode je ugodnost nekaj let celo negativna, kar glede na to, da so podjetja Terni vedno plačevala ceno, ki je bila nižja od tržne, kaže na napačno metodologijo. Načeloma bi morala biti cenovna ugodnost v tem obdobju preprosto enaka kompenzacijskemu sestavnemu delu, ki ga je plačal sklad Cassa Conguaglio. Zato je ugodnost ponovno precej podcenjena.

(90) Naslednja napaka študije je razvidna iz določanja vrednosti infrastrukture. Na podlagi študije je knjigovodska vrednost infrastrukture preprosto razlika med postavko „oprema in druga delovna sredstva“ iz proračuna družbe Terni v letu 1962 (leto pred nacionalizacijo) in isto postavko iz proračuna v naslednjem letu. Prvič, treba je pripomniti, da ni konkretnih dokazov za to, da je razliko mogoče pripisati izključno izgubi hidroelektrarne. Tudi če bi domnevno lahko sprejeli to knjigovodsko vrednost, je metoda, ki je uporabljena v študiji, še vedno napačna. Kot je potrdila Italija, je resnična vrednost hidroelektrarne ob razlastitvi povezana s preostalim obdobjem veljavnosti veljavne koncesije. [22] Zato bi bilo treba knjigovodsko vrednost elektrarne popraviti v skladu s tem podatkom. V študiji je knjigovodska vrednost v skladu z inflacijo enostavno aktualizirana na vrednost v letu 2006. To so dokazi, ki kažejo na to, da je v študiji vrednost infrastrukture precenjena.

[22] Pripomniti je treba, da po italijanski zakonodaji hidroelektrarne, ko jim poteče koncesija, izgubijo lastninsko pravico na delu svoje infrastrukture, zlasti na nekaterih strojnih obratih, ki samodejno spet postanejo državna last.

(91) Komisija lahko torej študijo v celoti zavrne.

Podaljšanja veljavnosti cene

(92) Glede podaljšanj veljavnosti cene Terni Komisija ocenjuje, da so se utemeljila s tem, da jih je treba opraviti sočasno z obnovitvijo koncesij drugim proizvajalcem hidroelektrične energije. Vendar pa je bila takšna sočasnost, ki je bistvo mehanizma kompenzacij, v dogovoru o razlastitvi predvidena samo za trideset let in ne brez časovne omejitve. Zato iz razlogov, ki so bili navedeni že v odstavkih od (73) do (78) zgoraj, ta podaljšanja niso imela značaja nadomestila.

(93) Tak sklep še bolj velja za drugo podaljšanje veljavnosti cene. Z njim je bil prekinjen opustitveni mehanizem, katerega cilj je bil olajšati prehod podjetij na polno ceno, s čimer se je pokazalo, da italijanski organi oblasti menijo, da se je podjetjem nadomestila že izplačalo v celoti. Italija je resnično obširno pojasnila razloge za to drugo podaljšanje, ki so povezani samo z industrijsko politiko (glej pripombe Italije v odstavku (60) zgoraj).

Sklepne ugotovitve o kompenzacijskem značaju cene

(94) Glede na povedano Komisija meni, da se cena Terni do leta 1992 lahko šteje za nadomestilo. Do takrat ukrep ni bil državna pomoč. Vsa nadaljnja podaljšanja veljavnosti cene pa je treba preučiti v skladu s pravili o državni pomoči.

Prisotnost pomoči v smislu člena 87(1) Pogodbe ES

(95) Komisija je zato ocenjevala, ali gre pri ugodnejših cenah, ki so bile skupini Terni odobrene po letu 1992 in zlasti od 1. januarja 2005, ko je začel veljati odstavek 11 člena 11 zakona št. 80/2005, ki je predmet tega postopka, za državno pomoč v smislu člena 87(1) Pogodbe ES.

(96) V zvezi s tem je Komisija upoštevala pojasnila Italije glede nepomembnosti Odločbe ESPJ 83/396 in sodbe Sodišča v Zadevi C 99/92 in se strinja, da takšne odločitve niso pomembne za ugotavljanje, ali ima cena, ki je bila odobrena trem tovarnam na območju Terni, značaj državne pomoči.

(97) Ukrep je državna pomoč v smislu člena 87(1) Pogodbe ES, če so izpolnjeni vsi naslednji pogoji: ukrep (a) daje gospodarsko prednost upravičencu, (b) odobri ga država ali je odobren iz državnih sredstev in se ga lahko pripiše državi, (c) je selektiven, (d) ima vpliv na trgovino znotraj Skupnosti in bi lahko izkrivljal konkurenco v EU.

Prednostni položaj

(98) V skladu z obrazložitvami v točkah od (74) do (95) je Komisija sklenila, da prejemnice ugodnosti zaradi ugodnejših cen za družbo Terni med veljavnostjo prvotnega kompenzacijskega paketa, torej do leta 1992, niso bile v prednostnem položaju. Za ugotovitev, ali so bile v prednostnem položaju, je zato treba oceniti samo podaljšanja veljavnosti cene.

(99) Zagotavljanje električne energije po cenah, ki so nižje od običajnih cen električne energije, je nedvomno očitna gospodarska prednost za prejemnice ugodnosti, ki imajo tako nižje proizvodne stroške in okrepljen konkurenčni položaj.

Selektivnost

(100) Ker zadevni dogovor o ceni velja samo za skupino Terni, je ukrep selektiven.

Financiranje iz državnih sredstev in možnost pripisovanja ukrepa državi

(101) V zvezi s financiranjem iz državnih sredstev je treba opozoriti na to, da od leta 2002 s plačilom drugih dajatev, ki jih sklad Cassa Conguaglio pobira s sestavnim delom A4 cene električne energije, finančno breme cene nosijo vsi odjemalci električne energije v Italiji. Plačilo take dajatve je obvezno, saj je določeno z odločbo organa AEEG, s katerimi se izvaja nacionalna zakonodaja. Sklad Cassa Conguaglio je z zakonom določen javni organ, ki svoje funkcije izvaja na podlagi natančnih navodil, ki so določena v odločbah organa AEEG, ter ustreznih zakonskih in uredbenih določb.

(102) V skladu z ustaljeno sodno prakso pomeni donos dajatev, ki je obvezna v skladu z nacionalno zakonodajo in se plačuje z zakonom določenemu javnemu organu, državna sredstva v smislu člena 87(1) Pogodbe, kadar je namenjena financiranju ukrepa, ki izpolnjuje druga merila tega člena ([23]).

([23]) Glej sodbe SES v Zadevi Steinike & Weinlig, C-78/76, [1977] Recueil, str. 595, in v Zadevi Francoska vlada proti Komisiji, Zadeva C-47/69, [1970] Recueil, str. 00487.

(103) V odstavku (68) zgoraj Italija za utemeljitev svoje trditve, da sredstva, ki prehajajo skozi sklad Cassa Conguaglio, niso državna pomoč, navaja Zadevo Pearle ([24]). V Zadevi Pearle je Sodišče odločilo, da se v nekaterih natančno določenih okoliščinah sredstva, pridobljena na podlagi dajatev, ki so šla skozi javni organ, ne morejo šteti za državna sredstva. V Zadevi Pearle je ukrepe v celoti in na lastno pobudo financiral gospodarski sektor z dajatvijo, ki je samo prešla javni organ, subjekti, ki so jo plačevali, pa so bili isti kot subjekti, ki so prejemali ugodnosti ukrepa pomoči. Komisija vztraja pri tem, da je zadevni primer očitno drugačen. Cena Terni je bila določena na pobudo države (ne gospodarskega sektorja), prejemnice ugodnosti cene ne nosijo finančnega bremena dajatve, ki ga nosijo izključno odjemalci električne energije, in država lahko skladu Cassa Conguaglio z odločbo organa AEEG ali drugimi zakonskimi ali uredbenimi določbami kadar koli da navodila, kako razpolagati s sredstvi, ki jih je zbral s to dajatvijo. Zato Zadeva Pearle za zadevni primer ni pomembna.

(104) V Zadevi Preussen-Elektra, ki jo Italija prav tako navaja v odstavku (68) zgoraj, je Sodišče ocenilo, da obveznost nakupa električne energije iz obnovljivih virov po minimalnih cenah, višjih od dejanske tržne vrednosti te vrste električne energije, ki velja za zasebna podjetja za oskrbo z električno energijo, ni bila državna pomoč, saj ukrep ni vseboval neposrednega ali posrednega prenosa državnih sredstev.

(105) Tudi tukaj se oba primera v svojem bistvu očitno razlikujeta. V Zadevi Preussen Elektra so potrebna sredstva za financiranje ukrepa neposredno zagotovili dobavitelji električne energije, ne da bi bil vključen kakršen koli javni organ, niti kot pasivno sredstvo za prehod takih denarnih sredstev. V tem primeru ni bilo prenosa državnih sredstev. Po drugi strani pa denarna sredstva v zadevnem primeru prihajajo od javnosti, ki plačuje drugo dajatev, ta pa prehaja skozi javni organ, preden se dajatev posreduje končnim prejemnicam ugodnosti. Zato je obravnavana zadeva klasičen primer vključitve državnih sredstev.

(106) Zato na podlagi zgornjih ugotovitev druga dajatev, ki je bila uporabljena za financiranje cene Terni, pomeni državna sredstva.

([24]) Sodba SES v Zadevi Pearle in drugi proti Komisiji, Zadeva C-345/02, [2004] Recueil I-7139.

(107) Izpolnjeno je tudi merilo možnosti pripisovanja ukrepa državi, ([25]) saj je pravna podlaga za ceno Terni določena v nacionalni zakonodaji v povezavi z odločbo AEEG, ki je javni organ.

Vpliv na trgovino in izkrivljanje konkurence

(108) Glede zadnjih meril iz člena 87(1), vpliva na trgovino med državami članicami in izkrivljanja konkurence, lahko Komisija na podlagi pomislekov iz točk od (109) do (116) zavrne utemeljitve podjetij Terni iz odstavka (46).

(109) Glavna bistvena utemeljitev prejemnic ugodnosti je, da elektrarne, ki uživajo ugodnost cene, niso dejavne v trgovini znotraj Skupnosti, saj večino svojih izdelkov prodajo na notranjem trgu.

(110) V zvezi s tem je treba opozoriti, da analize ni mogoče omejiti samo na elektrarne, ki imajo sedež na območju Terni. Prejemnice ugodnosti so del mednarodnih skupin, ki delujejo v različnih gospodarskih sektorjih ([26]), in pomoč za tekoče poslovanje, ki se odobri eni panogi ali elektrarni, se lahko uporabi za navzkrižno subvencioniranje drugih panog v skupini v sektorjih, ki so odprti za trgovino znotraj Skupnosti, in že samo zaradi tega dejstva bi lahko sklenili, da cena vpliva na trgovino med državami članicami.

(111) Poleg tega tudi dokaz, da se vsa proizvodnja podjetij ali njen večji del prodaja na italijanskem notranjem trgu, kar se sicer ne dogaja, ne bi bil pomemben pri ugotavljanju vpliva ukrepa na trgovino znotraj Skupnosti. Sodišče je odločilo, da „pomoč podjetju lahko vpliva na trgovino med državami članicami in izkrivlja konkurenco, kadar so izdelki tega podjetja konkurenčni izdelkom iz drugih držav članic, tudi če podjetje samo ne izvaža svojih

([25]) Glej sodbo SES v Zadevi Italija proti Komisiji, Zadeva C-303/88, [1988] Recueil I.1433, Francija proti Komisiji, Zadeva C-47/69, [1970] Recueil 4393; sodbo Sodišča prva stopnje v Zadevi Deutsche Bahn proti Komisiji, Zadeva T-351/02, [2006] ZOdl. II.1047.

([26]) Podjetje Cementir je del skupine Caltagirone Group, ki upravlja številne elektrarne v Italiji, od katerih so nekatere dejavni izvozniki. Podjetje izdeluje različne izdelke iz cementa in apna ter nadzira proizvajalca cementa v Turčiji, ki svoje izdelke izvaža v EU. Podjetje Nuova Terni Industrie Chimiche je del skupine Norsk Hydro group, ki proizvaja umetna in mineralna gnojila, nafto, plin in petrokemične proizvode. Podjetje ThyssenKrupp je globalni koncern, ki je večinoma dejaven v proizvodnji jekla, vendar pa to ni edino njegovo področje.

izdelkov […]. Če država članica podjetju odobri pomoč, lahko podjetje iz tega razloga ohrani ali poveča proizvodnjo za notranji trg, podjetja, ki so bila ustanovljena v drugih državah članicah, pa imajo zato manjše možnosti za izvoz svojih izdelkov na trg v tej državi članici ([27])."

(112) Zato je Komisija preučila, ali v zadevnih sektorjih na splošno poteka trgovina znotraj Skupnosti.

(113) V zvezi s proizvajalcem cementa, podjetjem Cementir, je Komisija trg cementnih izdelkov in njegove različne segmente najobširneje analizirala v svoji Odločbi o cementu iz leta 1994 ([28]). Cement je težek izdelek, ki ima v primerjavi s svojo težo nizko vrednost, tako da so stroški prevoza na dolge razdalje negospodarni. Vendar pa je Komisija ugotovila, da ta omejitev ni ovirala trgovine znotraj Skupnosti. Trgovina s cementnimi izdelki med državami članicami dejansko poteka, sklepanje protipravnih sporazumov in usklajena ravnanja proizvajalcev cementa v preteklosti (ki so bili kaznovani z omenjeno odločbo) za zaščito njihovih domačih trgov pa je dodaten dokaz za to, da na ravni EU vlada učinkovita konkurenca.

(114) Glede podjetja Nuova Terni Industrie Chimiche je dovolj reči, da je Komisija ravno v svoji odločbi o združitvi, v kateri je skupini Norsk Hydro dovolila prevzem podjetja Nuova Terni Industrie ([29]), ugotovila, da se z izdelki, ki jih izdeluje kemična panoga družbe Terni, trguje znotraj Skupnosti in da je njihov geografski trg vsaj EGP.

(115) V zvezi s podjetjem ThyssenKrupp Komisija ugotavlja, da je trg jekla svetoven in zelo konkurenčen trg. Komisija je že v svojih odločbah v preteklosti ugotovila, da je podjetje ThyssenKrupp dejavno vsaj v tržnih segmentih, ki so na območju EU ([30]).

(116) Zato je treba sprejeti sklep, da so ugodnejše cene električne energije, ki so bile odobrene trem podjetjem Terni, verjetno izboljšale njihov konkurenčni položaj nasproti konkurenčnim podjetjem v trgovini znotraj Skupnosti. V skladu z ustaljeno sodno prakso ([31]) se za takšne okoliščine šteje, da so vplivale na trgovino znotraj Skupnosti in izkrivljale konkurenco.

Sklepne ugotovitve o prisotnosti pomoči

(117) Na podlagi zgoraj navedenega je Komisija sklenila, da je ugodnejša cena, ki je bila podjetjem Terni odobrena od 1. januarja 2005, državna pomoč v smislu člena 87(1) Pogodbe ES in se lahko odobri samo, če se zanjo lahko uporablja eno od odstopanj, ki so določena v Pogodbi.

Priznanje statusa nove pomoči ukrepu in zakonitost pomoči

(118) Ukrepa iz razlogov, ki so navedeni v točkah od (119) do (132), ni mogoče šteti za obstoječo pomoč.

(119) Prvotna določba zakona št. 9/1991, za katero se šteje, da je bila odobrena kot državna pomoč, je bila spremenjena leta 2005 s členom 11(11) zakona št. 80/2005.

(120) Opozoriti je treba, da sta si podlaga za implicitno odobreno ceno in podlaga za ceno, ki jo je določil zakon št. 80/2005, samo na videz podobni.

(121) Z zakonom št. 80/2005 je bilo določeno, da morajo za družbo Terni ugodnejše cene veljati do leta 2010. Tudi če bi bilo drugo podaljšanje zgolj podaljšanje veljavnosti predhodnega ukrepa, bi pomenilo novo pomoč. V skladu z ustaljeno sodno prakso se sprememba obdobja veljavnosti obstoječe pomoči namreč šteje za novo pomoč ([32]).

(122) Podrobnejša analiza pa kaže, da se ukrepa po svoji vsebini dosti bolj razlikujeta.

(123) Preden je začel veljati zakon št. 80/2005, je cena Terni (in njena letna posodobitev) še vedno temeljila na prvotni sočasni obravnavi s samoproizvajalci. Z zakonom št. 80/2005 je bilo vmes poseženo tako, da je bila prekinjena ta povezava, družba Terni pa je bila dejansko izključena iz obravnave, ki velja za samoproizvajalce. Zgodilo se je, da je bila cena, ki je bila določena za leto 2005, enaka ceni za leto 2004, vendar pa je mehanizem oblikovanja cene bistveno spremenjen, saj se nova cena posodablja v skladu s povprečnim dvigom cen električne energije z zagotovilom, da se cena neodvisno od višine rasti cen ne bo zvišala za več kot 4 % na leto.

([27]) Sodba SES v Zadevi Republika Francija proti Komisiji, Zadeva C-102/87, [1988] Recueil, str. 04067.

([28]) Odločba Komisije z dne 30. novembra 1994 (Zadeve IV/33.322 – cement), UL L 343/1994, str. 1–158.

([29]) Odločba IV/M.832 z dne 25.10.1996 v Zadevi Norsk Hydro/ Enichem Agricoltura – Terni (II).

([30]) Glej med drugim Odločbo IV/M.925 v Zadevi Krupp-Hoesch/ Thyssen z dne 11. avgusta 1997.

([31]) Glej med drugim sodbo SES v Zadevi Philip Morris proti Komisiji, (Zadeva 730/79, Recueil [1980], str. 02671, odstavek 11) in sodbo SES v Zadevi Air Liquide Industries proti Ville de Seraing et Province de Liège (združeni zadevi C-393/04 in C-41/05, [2006] ZOdl., str. I-05293).

([32]) V zvezi s tem glej na primer sodbo Sodišča prve stopnje v Zadevi Territorio Historico de Alava – Diputacion Foral de Alava, združeni zadevi T-127/99 in T-148/99, [2002] Recueil II-012575, odstavki 173–175.

(124) Obseg pomoči je tudi večji zaradi večanja količin, ki se dobavljajo po ugodnejši ceni. Element postopnega zmanjševanja je izključen v celoti.

(125) V zvezi s tem je treba poudariti, da bi bilo treba, če ravnamo v skladu s stališčem generalnega pravobranilca Fennellyja v Zadevi Italija in Sardegna Lines proti Komisiji ([33]), sprejeti enak sklep, tudi če se obseg pomoči ne bi spremenil. Ko je generalni pravobranilec Fennelly ocenjeval, v čem je vsebinska sprememba sheme, je izjavil, da *„je uvedba popolnoma nove metode za zagotavljanje dejansko enakega obsega pomoči bistveno spremenila prvotno ureditev“*.

(126) Komisija ugotavlja tudi, da bi bilo zaradi različnih mehanizmov, ki urejajo ceno, v novem ukrepu, ki se je začel izvajati leta 2005, nemogoče razlikovati med delom, ki bi bil do leta 2007 še naprej obstoječa pomoč, in spremembo, ki bi jo lahko označili za novo pomoč. ([34]).

(127) Zato Komisija meni, da je ukrep, ki je imenovan „drugo podaljšanje“, v bistvu popolnoma nova shema pomoči, saj je v primerjavi z ukrepom iz odločbe iz leta 1991 bistveno spremenjen.

(128) Na podlagi zgoraj navedenega je ukrep od 1. januarja 2005, ko je bila z zakonom št. 80/2005 podaljšana veljavnost veljavne cene, treba šteti za novo pomoč ([35]).

(129) Navedba iz odstavkov (48) in (60), da bi bilo treba ukrep šteti za odobren na podlagi odstavka 5 člena 4 Uredbe (ES) št. 659/1999, ker je bila Komisija o njem obveščena in o njem ni sprejela odločitve v procesnem roku, je očitno neutemeljena. Med uradnim obvestilom Komisije o ukrepu v skladu s členom 88(3) in zgolj obvestilom o obstoju ukrepa, naslovljenim na Komisijo, je velika razlika. V Zadevi Breda Fucine Meridionali ([36]) je Sodišče prve stopnje odločilo predvsem, da se pošiljanje listin, ki niso naslovljene na generalnega sekretarja in v katerih se izrecno ne sklicuje na odstavek 3 člena 93 Pogodbe ES, ne more šteti za veljavno uradno obvestilo.

([33]) Združeni zadevi C 15/98 in C 105/99, Italija in Sardegna Lines proti Komisiji, Recueil [2000] I-8855, odstavek 74 stališča.

([34]) Sodba Sodišča prve stopnje v Zadevi Vlada Gibraltarja proti Komisiji, združeni zadevi T 195-01 in T 2017/01, [Recueil 2002] str. II-02309.

([35]) Zakon o spremembi Uredbe št. 80/05 je določil začetek veljavnosti ukrepa podaljšanja veljavnosti cene od 1. januarja 2005 z učinkom za nazaj.

([36]) Zadeva *Breda Fucine Meridionali* proti *Komisiji*, združeni zadevi T-126/96 in T-127/96, [1998] Recueil, II-3437, odstavek 47.

(130) Procesni roki iz Uredbe št. 659/99 veljajo samo za ukrepe, o katerih se na podlagi člena 88(3) pravilno uradno obvesti Komisija in se ne izvajajo pred odločbo Komisije. V zadevnem primeru je nesporno, da Komisija o členu 11(11) zakona št. 80/2005 ni bila uradno obveščena.

(131) Poleg tega se v skladu z odstavkom 6 člena 4 Uredbe št. 659/99, če Komisija ni sprejela odločbe v procesnem roku dveh mesecev, šteje, da je Komisija pomoč odobrila, če zadevna država članica izvaja te ukrepe potem, ko je o tem obvestila Komisijo, razen če Komisija ne odloči v roku 15 delovnih dni po prejemu obvestila. V obravnavanem primeru Italija Komisije ni prej obvestila. Zato se odstavek 6 člena 4 Uredbe št. 659/99 v tem primeru ne bi mogel uporabljati, tudi če bi bila navedba podjetij Terni utemeljena, kar pa, kot je razloženo v odstavkih (129) in (130), ni.

(132) Ker Italija o členu 11(11) zakona št. 80/2005 ni uradno obvestila Komisije, je pomoč nezakonita.

Združljivost pomoči

Prvo podaljšanje

(133) Čeprav se v tem postopku obravnava samo drugo podaljšanje veljavnosti cene, se zdi Komisiji primerno obravnavati tudi prvo podaljšanje in njegovo odobritev v skladu s pravili o državni pomoči.

(134) Prvo podaljšanje veljavnosti cene Terni je bilo določeno v členu 20(4) zakona št. 9/1991. Ta zakon je bil v Zadevi NN 52/1991 ([37]) razglašen za združljivega v skladu s pravili o državni pomoči. Iz odločbe Komisije, o kateri je bila uradno obveščena Italija, ni razvidno, za katere člene zakona je Komisija ugotovila, da so združljivi. Vendar pa interni dokumenti, na podlagi katerih je Komisija sprejela odločitev, vsebujejo kratek opis in oceno členov o državni pomoči. Člen 20(4) zakona, ki določa podaljšanje veljavnosti cene Terni, v dokumentih ni omenjen.

(135) Na podlagi tako skopih informacij je na žalost nemogoče ugotoviti, kateri so bili v tem primeru razlogi za to, in še zlasti izvedeti, ali je Komisija preučila in nameravala odobriti ceno Terni.

([37]) Glej opombo 5.

(136) Ker je Italija Komisijo uradno obvestila o celotnem zakonu in se tudi odločba o odobritvi nanaša na celotni zakon, je treba podaljšanje veljavnosti cene Terni obravnavati, kot da je bilo odobreno z odločbo Komisije iz leta 1991.

Drugo podaljšanje pod vprašajem

(137) V smislu odstopanja od splošne prepovedi državne pomoči, ki je določeno v členu 87(1) Pogodbe ES, se pomoč lahko razglasi za združljivo, če se zanjo lahko uporablja eno od odstopanj, ki so našteta v Pogodbi.

(138) Državna pomoč, ki je bila podjetjem Terni odobrena na podlagi člena 11(11) zakona št. 80/2005, se lahko šteje za pomoč za tekoče poslovanje.

(139) V skladu z ustaljeno sodno prakso pomoč za tekoče poslovanje, to je pomoč, ki naj bi podjetje razbremenila stroškov, ki bi jih običajno imelo pri svojem dnevnem poslovanju ali običajnih dejavnostih, načeloma izkrivlja konkurenco v obsegu, ki je v nasprotju s skupnimi interesi sektorjev, v katerih se jim pomoč odobri. ([38]) Komisija ugotavlja, da je pomoč za tekoče poslovanje, ki se z ugodnejšimi cenami električne energije odobri energetsko intenzivnemu podjetju, to je podjetju, za katerega so najvišji stroški prav stroški električne energije, še posebno izkrivljajoča oblika pomoči, saj pomoč pomembno in neposredno vpliva na proizvodne stroške tega podjetja in posledično na njegov konkurenčni položaj.

(140) Pomoč za tekoče poslovanje se lahko pod posebnimi pogoji odobri v skladu s Smernicami o državni pomoči za varstvo okolja ([39]). Vendar pa zadevna cena nima okoljevarstvenih namenov.

(141) Izjemoma se lahko pomoč za tekoče poslovanje odobri območjem, ki prejemajo pomoč in so do pomoči upravičena v skladu z odstopanjem iz člena 87(3)(a) Pogodbe ES. V obravnavanem obdobju dežela Umbrija ni bila upravičena do pomoči na podlagi člena 87(3)(a) Pogodbe.

(142) Čeprav gre iz razlogov, ki so navedeni v odstavkih od (123) do (127), pri podaljšanjih za dva različna ukrepa, se zdi Komisiji koristno spomniti, da je bila v času, ko je bila uradno obveščena o prvem podaljšanju, v deželi Umbrija huda gospodarska kriza, ki je vplivala zlasti na sektorja jeklarske in kemične industrije na območju Terni. To krizo, ki je svoj vrhunec dosegla v začetku devetdesetih let, je Komisija priznala s tem, da je leta 1997 odobrila italijansko karto območij, ki so na podlagi člena 87.3 (c) upravičena do pomoči. ([40]) Območji Terni in Perugia sta bili razglašeni za upravičenca do pomoči v skladu s ciljem 2 strukturnih skladov.

(143) Vendar pa je leta 2005, v času, ko je bil sprejet zakon št. 80/2005, proces strukturnega prilagajanja v deželi Umbrija večinoma že potekal. Na podlagi predlagane karte regionalnih pomoči za obdobje 2007–2013 bo dežela Umbrija sploh izgubila status območja, ki prejema pomoč. Zato Komisija pri ocenjevanju drugega podaljšanja veljavnosti cene zagotovo ne more upoštevati takih pomislekov, čeprav je težko izvedeti, ali so pomisleki glede regionalnega razvoja vplivali na prvotno odobritev.

(144) Italija je dejansko obširno pojasnila razloge s področja industrijske politike, zaradi katerih je drugič podaljšala veljavnost cene Terni (glej odstavek (61)). Bistvo utemeljitev, ki jih Italija navaja za ceno, je, da lahko tudi energetsko intenzivna podjetja v drugih državah članicah prejemajo ugodnosti nižjih cen električne energije in da je cena potrebna kot prehodni ukrep, da bi se preprečila preselitev proizvodnje v države zunaj EU, dokler se energetski trg ne bi popolnoma liberaliziral in se infrastruktura ne bi izboljšala. Po naključju so te razlage v nasprotju s trditvijo Italije, da je cena Terni še vedno nadomestilo, in nikakor ne upravičujejo revizije razlastitvenega paketa.

(145) Komisija ugotavlja, da je Sodišče odločilo, da „dejstvo, da si država članica z enostranskimi ukrepi prizadeva približati pogoje konkurence v nekem gospodarskem sektorju pogojem konkurence, ki veljajo v drugih državah članicah, zadevnim ukrepom ne more odvzeti značaja državne pomoči". ([41]) Poleg tega je treba utemeljitev Italije, da je takšna državna pomoč upravičena zaradi obstoja drugih (enako izkrivljajočih) državnih pomoči v EU, v celoti zavrniti. Tak pristop bi povzročil

([38]) Glej sodbi SES v Zadevi *Italija* proti *Komisiji*, Zadeva C-86/89, [1990] Recueil, I-3891, odstavek 18, in *Francija* proti *Komisiji*, Zadeva C-301/87, [1990] Recueil I-307, odstavek 50; sodbo Sodišča prve stopnje v Zadevi *Siemens* proti *Komisiji*, Zadeva T-459/93, [1995] Recueil II-1675, odstavek 48.

([39]) UL C 37, 3.2.2001, str. 3.

([40]) Državna pomoč št. 27/1997, Odločba Komisije SG(97) 4949 z dne 30. junija 1997.

([41]) Glej na primer sodbo SES v Zadevi Republika Italija proti Komisiji, Zadeva C-372/97, [2004] Recueil I-03679, odstavek 67.

subvencijsko tekmo in bi nasprotoval bistvenemu cilju nadzora državnih pomoči. Glede domnevnega tveganja, da bi se proizvodnja preselila v države zunaj EU, Komisija ugotavlja, da v njeni praksi odločanja ali v sodni praksi sodišč Skupnosti ni precedenčnega primera, v katerem bi se taka utemeljitev upravičila odobritev državnih pomoči. V zadevnem primeru ni treba Komisiji niti obravnavati tega vprašanja, saj italijanski organi oblasti niso predložili nobenih utemeljitev za takšno domnevo. Predvsem niso dokazali, da je bila cena potrebna in sorazmerna za preprečitev tega tveganja.

(146) Sklepne ugotovitve Skupine strokovnjakov na visoki ravni, ki so omenjene v točki (61), niso pomembne, saj izražajo rezultate splošne politične razprave in niso pravno zavezujoče določbe. Mimogrede je treba omeniti, da rešitve, ki jih je predlagala skupina in navedla Italija, ne vključujejo odobritve državne pomoči.

(147) Ker se za pomoč ne more uporabiti nobeno od odstopanj iz člena 87 Pogodbe ES, je treba drugo podaljšanje veljavnosti ugodnejših cen podjetjem Terni razglasiti za nezdružljivo s skupnim trgom.

(148) Na podlagi Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 ([42]) o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 93 Pogodbe ES je treba v primeru nezakonite pomoči, ki ni združljiva s skupnim trgom, ponovno vzpostaviti učinkovito konkurenco in pomoč, vključno z obrestmi, vrniti brez odlašanja.

Upravičena pričakovanja

(149) V skladu z ustaljeno sodno prakso prejemnik pomoči ne more imeti upravičenega pričakovanja glede zakonitosti dodelitve te pomoči, ([43]) če se pomoč izvaja brez predhodne priglasitve Komisiji na podlagi člena 88(3) Pogodbe. Vesten poslovnež naj bi bil sposoben ugotoviti, ali se je ravnalo v skladu s postopkom uradnega obvestila in ali je pomoč zakonita.

(150) Vendar pa se prejemniku nezakonito dodeljene pomoči ne prepreči, da se zanaša na izjemne okoliščine, na podlagi katerih je upravičeno domneval, da je pomoč zakonita, in je zato zavrnil vračilo te pomoči. ([44]) Komisija je preučila, ali bi zaradi izjemnih okoliščin, ki jih podjetja Terni navajajo v odstavku (47), podjetja lahko imela taka upravičena pričakovanja.

(151) Prejemnice pomoči se zagovarjajo na zagotovilo Italije, da ukrep ni pomoč, in dejstvo, da Komisija ni dvomila o ukrepu, niti ko je bil podaljšan prvič niti ko je Italija predložila informacije o drugem podaljšanju.

(152) V zvezi s prvo trditvijo zadostuje, če spomnimo, da v skladu z ustaljeno sodno prakso obstoj upravičenih pričakovanj ne more biti odvisen od vedenja države članice, ki odobri pomoč. Sodišče prve stopnje je odločilo zlasti, da „napačne informacije, ki jih država članica posreduje o zakonitosti ukrepa, nikakor ne morejo biti vzrok za upravičena pričakovanja, še posebno če Komisija o teh informacijah sploh ni bila obveščena“ ([45]).

(153) Vzrok za upravičena pričakovanja je zato lahko samo vedenje uprave Skupnosti. Zlasti je Sodišče odločilo, da „se oseba ne more sklicevati na kršitev tega načela, razen če ji je uprava Skupnosti posredovala natančna zagotovila (poudarek je dodan)“ ([46]).

(154) Podjetja Terni trdijo, da Komisija leta 1991, ko je odobrila zakon št. 9/1991, ni dvomila o ukrepu. Poudariti je treba, da se odločba Komisije iz leta 1991 nanaša samo na ukrep, ki ga določa zakon št. 9/1991, zato odobritev tega ukrepa ne more biti vzrok za upravičena pričakovanja glede zakonitosti ali združljivosti novega ukrepa pomoči, ki je bil uveden z zakonom št. 80/2005. Tudi če bi Komisija izrecno izjavila, da ukrep iz leta 1991 ni bil pomoč, kar ne velja, prejemnice pomoči ne bi mogle sklepati, da bi se tudi ukrep iz leta 2005 samodejno obravnaval, kot da ni pomoč, saj se lahko ukrep, ki ni pomoč, v državno pomoč spremeni zaradi številnih okoliščin.

(155) Poleg tega bi se na podlagi besedila odločbe Komisije, o kateri je bila uradno obveščena Italija, ki ukrepe pomoči iz zakonov št. 9/1991 in št. 10/1991 razglaša za združljive, lahko sklepalo ravno nasprotno, namreč da je bil ukrep Terni pomoč.

([42]) UL L 83, 27.3.1999, str. 1.

([43]) Sodba SES v Zadevi *Alcan Deutschland*, Zadeva C-24/95, [1997],Recueil I-1591, odstavki 25, 30 in 31, ter Zadeva *Demesa in Territorio histórico de Álava* proti *Komisiji*, združeni zadevi C-183/02 P in C-187/02, [2004] Recueil I-10609, odstavek 45.

([44]) Sodba SES v Zadevi *Komisija* proti *Nemčiji, Zadeva* C-5/89, [1990] Recueil I-3437, odstavek 16.

([45]) Glej sodbo Sodišča prve stopnje v Zadevi *Fleuren Compost proti Komisiji*, Zadeva T-109/01 [2004], Recueil, str. II-127, odstavki 141–143.

([46]) Glej sodbo SES v Zadevi *Nemčija proti Komisiji*, Zadeva C-506/03, [2005] ZOdl., str. I-0000, odstavek 58.

(156) Zato odločitev Komisije prejemnicam pomoči ni mogla dati natančnih zagotovil o tem, da cena nima značaja pomoči, ampak so na podlagi nje lahko v najboljšem primeru upravičeno pričakovale, da je bilo podaljšanje veljavnosti cene iz leta 1991 združljivo. Vendar pa niso mogle imeti nobenih pričakovanj glede podaljšanja iz leta 2005. Zato je treba zavrniti tudi to utemeljitev.

(157) Trditev, da Komisija domnevno ni ravnala vestno, ko je prejela informacije o drugem podaljšanju veljavnosti cene, je očitno neutemeljena. Italija je ceno Terni domnevno omenila v poročilu o državni pomoči iz leta 2005. Vendar pa je Italija podrobne informacije o ukrepu, ki je določen v členu 11(11) zakona št. 80/2005, predložila šele februarja 2006 na zahtevo Komisije za potrebe postopka preiskave državne pomoči iz člena 11(12) istega zakona (državna pomoč št. C 13/06). Formalni postopek preiskave je Komisija sprožila julija 2006.

(158) Glede na kratek čas, ki je pretekel med predložitvijo informacij in ukrepanjem Komisije, je očitno, da je Komisija ravnala vestno.

(159) Na podlagi zgoraj navedenega je Komisija sklenila, da ni bilo izjemnih okoliščin, zaradi katerih bi podjetja Terni lahko imela upravičena pričakovanja glede zakonitosti spornega ukrepa.

Vračilo

(160) Vsi zneski nezdružljive pomoči, ki so jih prejela podjetja ThyssenKrupp, Cementir in Nuova Terni Industrie Chimiche na podlagi člena 11(11) zakona št. 80/2005 in ki so bili izplačani v obdobju od 1. januarja 2005 (glej odstavek (26)), se z obrestmi vrnejo v skladu s poglavjem V Uredbe Komisije (ES) št. 794/2004 z dne 21. aprila 2004 o izvajanju Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 93 Pogodbe ES ([47]).

(161) V zvezi s tem je treba spomniti na to, da je namen vračila ponovno vzpostaviti konkurenčni položaj prejemnika pomoči, ki ga je imel pred odobritvijo nezdružljive pomoči. Pri ugotavljanju konkurenčnega položaja podjetij Terni pred sprejetjem zakona št. 80/2005 je treba upoštevati ukrep pomoči, ki je bil določen v zakonu št. 9/1991 in je bil v skladu s pravili o državni pomoči odobren do leta 2007.

([47]) UL L 140, 30.4.2004, str. 1–134.

(162) Zato Komisija meni, da se preostali zneski pomoči, do katerih bi bile prejemnice pomoči v letih 2005, 2006 in 2007 upravičene na podlagi zakona št. 9/1991, če ne bi bil sprejet zakon št. 80/2005, lahko odštejejo od vsote, ki jo morajo vrniti, če Italija meni, da so prejemnice pomoči v skladu z nacionalno zakonodajo upravičene do teh zneskov pomoči.

VII. **SKLEPNE UGOTOVITVE**

(163) Komisija je sklenila, da je Italija s kršitvijo člena 88(3) Pogodbe ES nezakonito izvajala določbo odstavka 11 člena 11 zakonskega odloka (*Decreto-legge*) št. 80/05, ki je bil spremenjen v zakon št. 80/2005, ki določa spremembo in podaljšanje veljavnosti ugodnejših cen električne energije, ki veljajo za tri podjetja Terni, do leta 2010. Komisija meni, da tak ukrep, ki je čista pomoč za tekoče poslovanje, ne izpolnjuje pogojev za nobeno odstopanje po Pogodbi ES, in zato ni združljiv s skupnim trgom. Zato se deli omenjenega ukrepa, ki še niso bili odobreni ali plačani, ne smejo izplačati. Že izplačano pomoč je treba vrniti. Zneski, do katerih bi bile prejemnice pomoči upravičene v letih 2005, 2006 in 2007 na podlagi zakona št. 9/1991, se lahko odštejejo od skupnega zneska, ki ga je treba vrniti –

SPREJELA NASLEDNJO ODLOČBO:

Člen 1

1. Državna pomoč Italije za podjetja ThyssenKrupp, Cementir in Nuova Terni Industrie Chimiche je nezdružljiva s skupnim trgom.

2. Državna pomoč, ki jo je Italija odobrila podjetjem ThyssenKrupp, Cementir in Nuova Terni Industrie Chimiche, vendar jim je še ni izplačala, je prav tako nezdružljiva s skupnim trgom in se zato ne sme izvajati.

Člen 2

1. Italija bo od prejemnic pomoči izterjala vračilo pomoči iz člena 1(1).

2. Vsote, ki jih je treba vrniti, morajo vsebovati obresti za celotno obdobje od datuma, ko so bile dane na razpolago prejemnicam pomoči, do datuma vračila.

3. Obresti se v skladu z Uredbo (ES) št. 794/2004 izračunajo na podlagi obrestnoobrestnega računa.

Člen 3

1. Italija sprejme vse potrebne ukrepe, da od prejemnic pomoči izterja nezakonito in nezdružljivo pomoč iz člena 1.

2. Vračilo se izvede nemudoma in skladno s postopki, določenimi v nacionalni zakonodaji zadevne države članice, če omogočajo takojšnjo in učinkovito izvajanje odločbe Komisije.

3. Italija zagotavlja, da bo to odločbo izvedla v štirih mesecih od datuma priglasitve.

Člen 4

1. Italija bo Komisijo obveščala o napredovanju nacionalnih postopkov za izvajanje te odločbe, dokler ne bodo končani.

2. V dveh mesecih od priglasitve te odločbe bo Italija predložila informacije o skupnih zneskih (glavnica in obresti), ki jih morajo vrniti prejemnice pomoči, in podroben opis že sprejetih ali načrtovanih ukrepov za uskladitev s to odločbo. V istem roku bo Italija Komisiji poslala vso dokumentacijo, ki dokazuje, da je prejemnicam pomoči odredila vračilo pomoči.

3. Po dveh mesecih, predpisanih v odstavku 2, bo Italija na jasno zahtevo Komisije predložila poročilo o že sprejetih ali načrtovanih ukrepih za uskladitev s to odločbo. Poročilo mora vsebovati tudi podrobne informacije o zneskih pomoči in obrestih, ki so jih prejemnice pomoči že vrnile.

Člen 5

Ta odločba je naslovljena na Italijansko republiko.

V Bruslju, dne 20. novembra 2007

Za Komisijo

Neelie KROES

Članica Komisije